

Свистун Віка,
здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: **Покотильська Н.В.,**
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

МЕНЕДЖМЕНТ – ОСНОВА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

Необхідність в управлінській діяльності виникла фактично на перших етапах становлення людського суспільства. З подальшим розвитком виробничо-господарської діяльності людей виникли певні організаційні форми (майстерні, господарства поміщиків, примітивні підприємства тощо). Однак у кожному випадку застосовувались свої особливі підходи в управлінні, які не базувались на узагальненнях, принципових положеннях, виявлених тенденціях [1].

Потреба в науці про менеджмент виникла в кінці XIX ст. та на початку XX ст. і пов'язана з появою великого машинного виробництва. Саме в цей період формуються великі підприємства, на яких працюють десятки, сотні і навіть тисячі людей. Постають проблеми планування їх діяльності, організування робочих місць, створення ефективної системи формування зацікавленості працівників в результатах роботи, розробки технологічних процесів, проведення точного обліку з метою забезпечення контролю тощо. Саме розвиток машинного виробництва поставив перед економістами та технологами питання про необхідність дослідження закономірностей в управлінні людьми, виявлення тенденцій розвитку виробничо-господарської діяльності під дією управлінського впливу розробки стандартних положень, інструкцій тощо. Так, в цей період з'явилися перші наукові дослідження у сфері управління.

Завдяки розробці концепції наукового управління менеджмент був визнаний самостійною галуззю наукових досліджень. У своїх працях „Управління фабрикою” (1903 р.) та „Принципи наукового менеджменту” (1911 р.) Ф. Тейлор розробив ряд методів наукової організації праці, що базувались на засадах хронометражу, стандартизації прийомів та знарядь праці. Його основоположні принципи полягають у таких положеннях „якщо я можу на науковій основі відібрати людей, на науковій основі їх підготувати, надати їм дієві стимули та поєднати роботу і людину, тоді я зможу отримати сукупну продуктивність, яка буде перевищувати внесок, зроблений індивідуальним працівником”. Тейлор виділив принципи наукового управління вимірювання праці, розподіл праці, мотивацію, індивідуальний і виробничий процес, складання програм стимулювання, роль профспілок, розвиток управлінського мислення, правила та стандарти менеджменту, складання завдань-інструкцій, роль в отриманні поточного результату.

Головна заслуга Ф. Тейлора полягає в тому, що він як засновник школи „наукового управління” розробив методологічні основи нормування праці, стандартизував трудові операції, запровадив наукові підходи підбору, розставляння і стимулювання працівників [3].

Анрі Файолем, якого часто називають батьком менеджменту, була започаткована класична (адміністративна) школа управління (1920-1950 рр.). Займалась вивченням ролі та функцій менеджерів. Файоль виділяв п'ять основних функцій: планування, організування, розпорядництво, координування та контролювання. На засадах розробок Файоля у 20-х рр. було сформульовано поняття організаційної структури управління підприємства, елементи якої є системою взаємозв'язків, неперервних взаємопов'язаних дій - функцій управління [3].

Термін „менеджмент” походить від англійського і означає „керувати”, „очолювати”, „бути здатним впоратися з чимось, якоюсь проблемою” [4].

Менеджмент - це, по-перше, спосіб і манера спілкування з людьми. Способи спілкування формулює наука, їх можна вивчати і навіть натренуватися

ефективно використовувати. Широко відомі, наприклад, правила ефективного проведення ділових нарад, переговорів, ведення телефонних бесід тощо. Щодо манери спілкування - то це частина мистецтва менеджменту, його менеджер має опанувати самостійно [4].

По-друге, влада і мистецтво керівництва. Це - авторитет посади, обов'язок підлеглих виконувати розпорядження керівника; авторитет особи керівника, якого слухаються тому, що він пропонує більш продумані рішення, які сприяють досягненню цілей організації.

По-третє, особливого роду вміння і адміністративні навички, які дають змогу організувати ефективну роботу апарату управління, що складається з численних служб і кваліфікованих працівників.

У загальному вигляді менеджмент слід представляти як науку і мистецтво перемагати, вміння добиватися поставлених цілей, використовуючи працю, мотиви поведінки та інтелект людей. Йдеться про цілеспрямований вплив на людей з метою перетворення неорганізованих елементів у ефективну і продуктивну силу. Іншими словами, менеджмент - це людські можливості, за допомогою яких лідери використовують ресурси для досягнення стратегічних і тактичних цілей організації.

Менеджмент є складовим елементом управління і порівняно з ним охоплює відносно вузьку сферу, що включає соціальні системи, метою яких може бути виробництво товарів та їхня реалізація, надання різноманітних послуг споживачам у рамках певної організації. Для досягнення цієї мети у менеджменті застосовується сукупність функцій, принципів, методів, засобів, за допомогою яких відбувається цілеспрямований вплив на соціальні системи (людей). Здійснити це можна лише через процес планування організації, мотивації та контролю дій, застосовуючи відповідні принципи, методи та засоби впливу на об'єкти управління.

До основних категорій менеджменту належать поняття організації процесу і функцій управління, принципів і методів менеджменту, стилів і культури керівництва (лідерства), комунікації тощо [5].

Важливим завданням менеджменту є організація виробництва, реалізація товарів і послуг з урахуванням потреб споживачів, на основі матеріальних і людських ресурсів організації, які забезпечують рентабельність її діяльності та стабільне становище на ринку.

У зв'язку з цим, до завдань менеджменту входить: забезпечення автоматизації виробничих та невиробничих процесів і перехід до використання працівників, які мають високу кваліфікацію; стимулювання діяльності працівників організації завдяки створенню для них кращих умов праці і встановлення більш високої заробітної плати; постійний контроль за ефективністю діяльності організації, координація роботи всіх її підрозділів; постійний пошук та освоєння нових ринків.

Отже, важливе завдання сучасного менеджменту - робити знання продуктивними.

Список використаних джерел

1. Бурліцька О. П. Сутність «мета менеджменту» як теорії побудови управління / О. П. Бурліцька // Винахідник і раціоналізатор. 2011. № 2. С. 26-28.
2. Управління проектами: навч. посіб. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. За ред.: О. В Ульянченко; П. Ф Цигікал. Х., 2010. 522 с.
3. Завадський Й. С. Менеджмент. Т.1. Вид. 2-ге. К.: СУФІМБ, 1999. 542 с.
4. Покотильська Н. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Менеджмент і адміністрування» (модуль 2. «Менеджмент») для студентів навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів за галуззю знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент». Подільський державний аграрно-технічний університет. Кам'янець-Подільський, 2013. 91 с.
5. Pokotylska N. Foresight Development Strategy of the Financial Capacity: Comparative Study of the Ukrainian Agricultural Sector. Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics. 2020. 31(2). P. 178–187.